

un

ZALOŽENY ROKU 1883 / ROČNÍK 115

25. 9. 2012 / CENA 39 Kč

33

učitelské noviny

TÝDENÍK PRO UČITELE A PŘÁTELE ŠKOLY

LESNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLKY CHTĚJÍ MÍT SVÉ MÍSTO NA SLUNCI

www.ucitelskenoviny.cz

Oproti běžným mateřským školám je to určitě nezvyklá organizace vzdělávání. Děti tráví od jara do zimy skoro celý den venku, přesněji celou dobu pobytu ve školce. A je jedno, jestli svítí sluníčko, nebo se žení všichni čerti. Za hezkého počasí paráda, ale co když opravdu dojde na podzimní plískanice nebo když rtuť v teploměru sjede hluboko pod nulu? „Žádný problém,“ říkají učitelky, které v lesních školkách pracují, „s tím si umíme poradit.“ Opravdu je to tak jednoduché?

Pro zkušenosti jsme zašli do Mateřské školy Semínko, o. p. s., která působí na Toulcově dvoře v Praze 10. Její součástí je také lesní školka Lesníček. Jedna z těch, které si děti a jejich rodiče nemohou vynachválit. Zato těm, kteří vidí v zácloně deště šňůru dětí v pláštěnkách a s holinkami na nohou, naskakuje husí kůže. Vždyť to je o nemoc, paní... Děti zatím vesele šlapou dál.

Něco málo historie

Dostupné prameny uvádějí, že pojem „lesní mateřská škola“ se poprvé objevil v roce 1954, když v Dánsku řešili v některých regionech pobyt dětí v lese nedostupnost předškolních zařízení. Nicméně časem se nápad ujal i v jiných zemích a nejen jako nouzové řešení. V roce 1993 začaly po dánském vzoru vznikat lesní školky také v Německu a jejich počet stále stoupá. Od roku 2008 tam už mají i legislativní zakotvení. Najdete je i ve Švýcarsku, v Rakousku, ve Velké Británii, USA, v Japonsku...

Před několika lety začaly vznikat také u nás, většinou jako občanská sdružení. Protože nemohou být kvůli nevyjasněným podmínkám zařazeny v rejstříku škol, fungují bez jakýchkoli dotací, nejsou tedy pro rodiče právě levnou záležitostí. Přesto jich po republice existuje téměř padesát. Asociace, která je od roku 2010 pod svými křídly sdružuje a hlavně se snaží prosadit a hájit jejich zájmy, se snaží o to, aby i lesní školky našly své místo v našem školském zákoně. Od roku 2010 proto probíhá v pražské školce Semínko pilotní projekt, nebo chcete-li experimentální ověřování podmínek, za nichž mohou lesní třídy existovat. Proto jsme se vydali právě tam.

Školka v Toulcově dvoře

Bývalý statek dnes sousedí s věžáky paneláků, pár kroků od autobusové zastávky. Projdete branou a jste ve světě s puncem EKO. Návštěvníkům je k dispozici osmihektarový areál s malebnými zákoutími, bylinkovými zahrádkami a malými poličky, se stájem i výběhy

LESNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLKY CHTĚJÍ MÍT SVÉ MÍSTO NA ŠKOLNÍ

domácích zvířat. V administrativních budovách nabízí Toulcův dvůr přednášky i občerstvení, ubytování i bio-obchůdek, mateřský klub i mateřskou školu. Její ředitelkou a zároveň místopředsedkyní Asociace lesních mateřských škol je MAGDALENA KAPUCIÁNOVÁ, kvalifikovaná učitelka s vysokoškolským vzděláním zaměřeným na učitelství pro mateřské školy.

Na první pohled je Semínko mateřinka jako každá jiná. Jen prostornější, vzdušnější, s nezanedbatelnou stopou dotyku s přírodou. Vznikla v roce 2008, M. Kapuciánová zde pracuje od samého začátku.

„V Toulcově dvoře jsem začala pracovat před 15 lety v mateřském centru. Měla jsem v něm tehdy také své děti, chodily k nám s mrňaty nejen maminky, ale i tatínkové. Hráli jsme si s dětmi, vyráběli věci z přírodních materiálů, chodili jsme se dívat na zvířátka. Pak jsme s Emilií Strejčkovou, která založila Toulcův dvůr jako středisko ekologické výchovy, začaly zakládat mateřskou školu. Naší představou byla školka spjatá s přírodou, ve které děti tráví co nejvíce času venku. Na to se také program, který jsme napsaly, soustředí.“

V Semínku tráví děti většinu dne venku – na vynalézavě vymodelované zahradě, na vycházkách v blízkém i širším okolí. Zázemí ale mají v hernách. Dohromady tu žije a pracuje 46 dětí ve dvou třídách. Školní vzdělávací program i styl práce se hodně podobá tomu v klasické mateřské škole. Lesní školku navštěvuje 30 dětí, opět ve dvou třídách po patnácti.

Rozdíl mezi dvěma programy

Semínko i Lesníček využívají přírodní životní styl. V čem je tedy rozdíl?

„Je velmi malý už proto, že učitelky se

v Semínku a v Lesníčku střídají,“ vysvětluje M. Kapuciánová. Jedna učitelka učí vždy tři dny v týdnu v lese a na loukách a dva dny na zahradě a v budově, střídají se. Vzdělávací program mají stejný, liší se podmínky. Semínko má budovu s hernami, kde mohou děti najít útočiště, s místem na odpolední odpočinek. Učitelky mají k dispozici spoustu herního a metodického materiálu. V každé třídě je ale 23 dětí, o něž pečují jako jinde dvě učitelky, které se střídají s mírným překrytím přes poledne.

V každé třídě Lesníčku se o 15 dětí starají dvě učitelky najednou. Plní stejný program, ale děti nechrání žádná budova, do té „semínkové“ chodí jen na oběd. Jinak jsou děti pořád venku, jediné zázemí mají v maringotce zaparkované na louce v areálu Toulcova dvora.

„Mají tam pláštěnky, holinky, pomůcky na malování, taky deky, které si při hezkém počasí rozestřou na trávu k odpolednímu spánku. Když je opravdu velký nečas, mohou se tam schovat, zatopit si. Ale jinak je chrání oblečení, které nepropustí vodu ani chlad, a taky program, který pro ně učitelky připravily. Když je chladno, vydají se na delší výlet, aby se pohybem zahřály. Nebo se vypraví do města do divadla, do galerie nebo do muzea. V Lesníčku nemají hračky jako děti ze Semínka, pracují s tím, co najdou. S květinami, klacíky, kaštanými, kamínky. Ale pracují také s nářadím. Učí se zacházet s pilou, s nožem. Dvě učitelky mohou dát dětem větší prostor, děti z Lesníčku jsou samostatnější. Venku jim je dobře.“

Co na to říkají rodiče

Zájem o „klasičtější“ školku je větší. Letos museli při zápisu odmítnout 300 zájemců, Lesníček jich odmítl asi třicet.

„Je to ale většinou proto, že Lesníček

má kratší provozní dobu, děti mohou být v lesní školce jen tři nebo dva dny v týdnu od 8.30 do 15.00 hod. Ve zbyvajících dnech jsou buď doma, nebo navštěvují běžnou mateřskou školu. Provozní doba Semínka je od 7.00 do 17.00 hod. Přesto je poplatek v lesní školce větší. Když je dítě v Lesníčce dva dny v týdnu, platí rodiče 2700 Kč za měsíc, když tři dny, tak 4000 Kč. Školné v Semínku je 4500 Kč měsíčně. Je to proto, že lesní školka nemůže být započtena do rejstříku škol, nedostáváme proto peníze na platy učitelů – a těch je v Lesníčce víc, právě kvůli bezpečnosti dětí. Mateřskou školu Semínka v rejstříku najít, chodí k nám na kontrolu Česká školní inspekce.“

Maminky opravdu nemají starost, že se jejich děti nastydnou, když jsou v jakémkoliv počasí venku?

„Na začátku 'asi ano,' připouští ředitelka. „Ale máme zdravotně strány, kam přeme, co děti v jednotlivých měsících dělaly, záznamy učitelék doplňujeme fotografiemi. Pohádáme také den otevřených dveří, který s námi mohou rodiče prožít a přesvědčit se, že o děti opravdu nemusí mít starost.“

Lze předpokládat, že rodiče, kteří si pro své dítě lesní školku vyberou, o ní už něco vědí.

„Obvykle to jsou rodiče, kteří tráví s dětmi rádi co nejvíce času v přírodě, ale protože jsou zaměstnaní, tuhle možnost nemají. Vědí, že jejich děti jsou venku šťastné. Druhým důvodem je, že si přejí, aby jejich děti byly zdravější. Mezi čtyřmi státními se nemocí přece jen šli častěji. Je také pravda, že děti z Lesníčky jsou mnohem méně nemocné.“

V tu chvíli jsem si vzpomněla, kolikrát jsem od učitelék v běžných mateřských slyšela, jak si někteří rodiče stěžují, když má dítě zmačkané boty nebo kalhoty...

„Už na začátku rodiče upozorňujeme, že děti nebudou chodit domů se zvláště. A to jak v Lesníčce,

„V Semínku ještě víc to vadí, rodiče ani nedávají, kládeme jim na srdce. Na zahradě máme například vodní nádrž, kde si děti hrají s vodou

a hlínou. Děti z Lesníčky si zase hrají u potůčku, v mokřadu nebo na břehu náhodně z rybníků v areálu. Ano, jsou pak špinavé, ale hra jim přináší spoustu zážitků, rozvíjí svojí kreativitu a představitivost. Ale naši rodiče s tím už počítají, podle toho také děti oblékají. Mimochodem pláštěnku a holínky tu mají i všechny děti ze Semínka. Když teď vyjdeme po ránu na zahradu, je tráva plná rosy. To by byly v běžných botách mokré hnoje.“

Bude v rejstříku celá školka?

Všechny učitelky, které v mateřské školce pracují, jsou plně kvalifikované, nejen ředitelka má vysokoškolské vzdělání. Když si přečtete zprávu ČŠI, kterou si školka vyvěšila na web, nepochybně jsou ani vteřinu o tom, že tu jsou děti v dobrých rukou. A to jak v Semínku, tak v lesní školce. Díky experimentu, který zde ověřují, jdou inspektoranky na hospitaci k dětem do Lesníčky.

Závěr zprávy je jednoznačný: Lesníček probíhá úspěšně a přináší škole dobré podněty.

Když má Semínko i lesní školka spo-

lečný školní vzdělávací program, připravují třídní vzdělávací programy i učitelky z Lesníčky? Pokud nejsou v rejstříku, nic je k tomu přece neruší.

„Přísí,“ potvrzuje Magdalena Kopcová. „V Lesníčce by opravdu nemusely, ale je důležité, aby měly učitelky činnost s dětmi promyšlenou, aby jedno navazovalo na druhé. Vypracovávají i individuální vzdělávací programy pro děti, které to potřebují. Také ve skrytu duše doukáme, že experiment uspěje a my budeme moci požádat o zařazení lesní školky do rejstříku. Potom bude jenom otázka, když budou učitelky zvyklé tímto způsobem pracovat. Ano, máme určité odlišnosti, ale jinak u nás všechno funguje jako v každé mateřské škole. Všechno dobře přebíráme. Hodnocení ČŠI nás potěšilo a nabilo optimismem.“

O tom, jestli dostanou lesní mateřské školky možnost žádat o zařazení do rejstříku škol, by mělo být rozhodnuto ještě do konce kalendářního roku. Šestá nabídka tu je...

Areál Toučova dvora nabízí dětem nespočet příležitostí k hrám, objevům, k dobrodružství. Na 8,5 ha jsou tři rybníky, mokřad, les a také farma hospodářských zvířat s ovci, kachnami, kuřaty, kozami, prasaty, koňmi... Děti je mohou pozorovat, pomáhat při jejich ošetřování. Nedaleko je Třemozí, meandry Bošče, Hostivařská přehrada. MATEŘSKY z centra hlavního města mohou jen závidět.

„Takovou školu jsem si kdykoliv vyřadila. Jsem přesvědčená o tom, že dávám dětem maximum, co můžu. Že z nich vychovává správné osobnosti. Učitelky tu mají asi víc práce než by měly v běžné mateřské škole, ale i jim přináší radost. Ve školství vůbec není práce jednoduchá, v mateřských školách zvlášť. Navíc v takové, jako je naše – úzce provázané s rodiči, s okolím, s areálem. Proto se snažím, aby se nám tu všem dobře žilo.“

